

uradnih izkazov iz leta 1900 imajo Slovenci pet ljudskih šol, razen tega registrira uradni izkaz 88 mešanih ljudskih šol.*) To pomeni seveda samo toliko, da se mora na nemških šolah v slovenskih krajih, kjer nobeden otrok nemški ne zna, v prvem letu šolskega obiska vsaj nekoliko govoriti slovenski z njimi. Nemški učitelji na teh šolah sami za to skrbijo, da takšna šola pravzaprav postane nemška. Za dunajsko nepravilnost ni treba več besed! Težko je tudi v tem oziru mirno kritikovati.

Primorsko.

Na Primorskem poučujejo za 36% Slovencev samo na državni gimnaziji in na državni realki v Gorici veronauk v prvih dveh razredih v slovenščini. Na učiteljskih je razmerje ugodnejše. En oddelek tega učilišča v Kopru je slovenski, v Gorici pa je en oddelek nemško-laški in nemško-slovenski. Na Primorskem imajo Slovenci tri državne čipkarske šole: v Čepovanu, Dolj. Otlici in Bovcu. Tam seveda ni niti sledu o nemških naseljencih. S tem, da navedemo, da je v Gorici deželna slovenska gospodarska šola, smo našli vsa slovenska učilišča na Primorskem, razen ljudskih šol. Druga učilišča so laška in nemška. Neznatna nemška manjšina ima v Gorici, Pulju in Trstu državne gimnazije, v Gorici državno realko, v Pulju vojaško nižjo realko. V dveh oddelkih učiteljskih v Gorici poučujejo tudi nemško. — Lahi na Primorskem imajo razen omenjene državne gimnazije v Kopru mestno gimnazijo v Trstu, deželno realno gimnazijo v Pazinu, mestno realko in mestni dekliški licej v Trstu in en oddelek moškega učiteljskega v Kopru. Na ženskem učiteljskem v Gorici predavajo v enem oddelku laško in nemško. Državna obrtna šola v Trstu je laška, ravno tako državna risarska šola v Korminu in državna mizarska šola v Marianu. Tudi učni jezik na košarski šoli v Foglianu je najbrže laški. Državna trgovska in pomorska akademija v Trstu, kakor tudi tamošnja javna trgovska visoka šola, ki jo vzdržujejo iz ustanove Revoltellove, potem deželna gospodarska šola v Gorici, državna gospodarska in vinorejska šola v Poreču in pomorska šola v Lošinju so laške.

Iz teh podatkov je razvidno, kako silno siromašno je slovensko šolstvo in kaka krivica se godi Slovincem. Naše zanemarjeno šolstvo je najjasnejši dokaz brezprimerne preziranja člena XIX. državnih osnovnih zakonov, kjer govori odstavek tretji popolnoma razumljivo: V deželah, kjer stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učilišča napravljena tako, da se vsakemu teh plemen dadó potrebni pripomočki za izomiko v svojem jeziku, a da ne bo nikomur sile, naučiti se katerega drugega deželnega jezika.

Tega zakonitega določila ne pozna naša slavna c. kr. vlada!

»Nova česka revue« je napravila s tem člankom Slovincem veliko uslugo, ker je z njim seznanila češko razumništvo z našimi vnebovpijočimi razmerami. Ako ni slovanska vzajemnost gola fraza, naj se izkaže dejansko v boju, ki ga bijejo Slovenci za svoje šolstvo. Pa tudi naši poslanci bi se morali bolj zavzemati za to kardinalno vprašanje, ki je gotovo večje važnosti, nego so slovenski zapisniki!

*) Ti podatki najbrže ne odgovarjajo resnici, ker je popolnoma slovenskih šol na Koroškem manj nego pet. Kolikor vemo, je popolnoma slovenska šola le v Št. Rupertu pri Velikovcu, a še ta je zasebna, ker jo vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda. Uredn.

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXVIII.

Vprašanje: Ali sem primoran poučevati nemščino, ki je pri nas neobligatni predmet? Poučeval sem lansko leto po tri ure na teden, a nisem dobil za to ničesar.

Doslej je bila navada, da smo dobili za to delo od vlade beraško remuneracijo 50 K; letos pa nam je deželni šolski svet še to pojedel, češ, da oni učitelji, ki niso poučevali v tem predmetu vsaj 20 učencev, ne dobe ničesar.

Saj vendar nisem jaz kriv, da se ne oglasi 20 učencev. Poučevati pa moram ravno tako 10 učencev kakor 20 ali 30.

Prosim, svetujte, kaj mi je storiti? k. g.

Odgovor: Vaš deželni šolski svet je na napačnem potu. Pritožiti se morate na ministrstvo za uk in bogočastje. Zmaga bo Vaša, saj je upravno sodišče že razsodilo,* da se mora posebej plačati pouk, ki se uvede z dovoljenjem ali na ukaz šolskih oblasti. Pritožbo morate kolkovati s kolkom za 2 K. Sicer Vam pa tudi svetujemo, da čitate, kaj govori o pouku neobveznih predmetov novi šolski in učni red.

Dohtar Sila.

Razstava učil v Ljubljani.

(Konec.)

VII. Lepopisje in spisje.

Ljubljanske ljudske šole, nekatere šole krškega in li-tijskega okraja ter šole v Postojni in Bohinjski Bistrici so razstavile tudi pismene izdelke učencev. Ta del razstave je zanimal le bolj učiteljstvo, pa ne zaradi izdelkov kot takih, ampak bolj zaradi metode. Kakor znano, se je uvedla lansko leto na vseh ljubljanskih šolah za lepopisje Janez Levčeva metoda, ki je uvedla v šole novo življenje, novo delo in tudi nove stroške. Lepopisje je med učnimi predmeti, ki se obravnavajo v ljudski šoli, pač eden najvažnejših predmetov, zakaj pisanje je v praktičnem življenju vsakemu človeku neobhodno potrebno, in naloga ljudske šole glede na ta predmet je: »Učenec naj si prisvoji lepo, lahko čitljivo in pravilno pisavo, t. j. znati mora črke pravilno v enakomerni velikosti in leži pisati ter jih s pismeno razvrstitvijo vezati v besede in stavke na nečrtan papir, zakaj v praktičnem življenju rabimo zgolj le nečrtan papir. Ako je učenec torej po dovršeni šolski dobi usposobljen pisati lično in pravilno na nečrtan papir, smo dosegli povoljen uspeh pri tem predmetu. In na to meri J. Levčeva metoda, ki pa pravzaprav ni nova, ampak

*) Naučno ministrstvo je dne 1. aprila 1891, št. 5249, odredilo in upravno sodišče dne 27. jan. 1892, št. 323, razsodilo. »Die Remunerierung eines Lehrers für die Erteilung des Unterrichtes in einem nicht obligaten Gegenstande ist gesetzlich nicht ausgeschlossen. Der § 51. des R. V. G. (drž. š. zakon) bestimmt das Maß der Lehrverpflichtung nur in quantitativer Richtung. Auf welche Lehrgegenstände aber der so festgestellte Umfang der Lehrverpflichtung sich bezieht darüber gibt nicht der § 51, sondern die gesetzliche Bestimmung über die Lehrbefähigung Aufschluß. Nach § 29 und 31 des R. V. G. ist die Erlangung der Befähigung für andere Sprachen nicht obligatorisch. Eben-darum kann die Lehrverpflichtung der einzelnen Lehrpersonen nicht auf Unterrichtsgegenstände bezogen werden, deren Kenntnis sich anzu-eignen dieselben gesetzlich nicht gehalten sind.«